

AVVA EFREM FILOTHEITUL
LÂNGĂ SFÂNTUL
IOSIF ISIHASTUL

Traducere de Darie Drăgoi

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a
României**

Efrem Filotheitul

Lângă Sfântul Iosif Isihastul / Avva Efrem
Filotheitul ; trad. de Darie Drăgoi. - București :

Areopag, 2026

ISBN 978-630-6773-25-1

I. Drăgoi, Darie (trad.)

Editura Areopag

București, 2026

Vedeți cu ce daruri ne-a învrednicit dulcea noastră Măicuță? Vedeți cât de îndatorați suntem să o iubim? Pentru aceasta, trebuie să ne apropiem neîncetat și adeseori de dumnezeiescul ei sân, precum pruncii, să ne hrănim cu laptele ei, ca niște fii nevinovați ai acesteia.

De fiecare dată când suntem pe cale de a ne împărtași, să luăm în chip gândit sânul Preasfintei și să bem lapte [din pieptul ei], iar dulcele Iisus, micuțul din brațele Dânsiei, se va da la o parte și ne va îngădui [acest lucru].

El nu e zavistnic în împărțeala cea fără de pizmă a Măicuței Lui, ci se bucură și ne cheamă: Ascundeți-vă precum pruncii în veșmântul Măicuței noastre și umpleți-vă de neprihănire din trup dumnezeiesc și feciorelnic. Bineînmișmați-vă de la dânsa!

Nu am văzut să-i placă Preasfintei altceva mai mult decât curăția, și cine vrea să dobândească bogata Ei iubire, să se-ngrijească a se curăți, și Dânsa neconținut îi va purta de grijă la sânul Ei, și toate cele cerești i le va dărui...”⁷⁴

⁷⁴ Traducere de Ionuț Vasile, preluată de pe <https://triadikon.ro/cuviosul-iosif-isihastul-o-dulcea-noastra-maicuta-o-dragoste-neinselatoare-o-mana-miere-si-nectar-preadulce/>. Scrisoarea a apărut în revista *Agios Kyprianos*, nr. 309/Iulie-August 2002, pp. 158-159.

Cuprins

<i>Introducerea traducătorului în limba rusă</i>	5
<i>Cuvântul traducătorului</i>	8
Capitolul întâi	
În lume	15
Capitolul doi	
În Sfântul Munte	21
Capitolul 3	
Prima zi	26
Capitolul 4	
Pedagogia Domnului.....	34
Capitolul 5	
Împrejurări vitrege.....	42
Capitolul 6	
Dai sânge și primești duh.....	46
Capitolul 7	
Privegherea noastră	65
Capitolul 8	
Lupta cu somnul	84
Capitolul 9	
Lupta cu gândurile	92
Capitolul 10	
Legătura noastră cu Starețul Iosif.....	108
Capitolul 11	
Trapeza.....	115
Capitolul 12	
Postul	124

Capitolul 13	
Tăcerea	132
Capitolul 14	
Ascultarea	151
Capitolul 15	
Rugăciunea lui Iisus	163
Capitolul 16	
Roadele duhovnicești	180
Capitolul 17	
Bolile mele	186
Capitolul 18	
Despărțirea de zeloți – cei de pe stil vechi	191
Capitolul 19	
Hirotoniile noastre	206
Capitolul 20	
Rucodelia noastră	216
Capitolul 21	
Mutarea la Noul Schit	220
Capitolul 22	
Motanii noștri	231
Capitolul 23	
Rugăciunea lui Iisus și tinerele îndrăcit	235
Capitolul 24	
Părintele Simon	239
Capitolul 25	
Ultimul an din viața starețului	243
Capitolul 26	
Cuviosul sfârșit al starețului	260
Capitolul 27	
Îngroparea	281

Capitolul 28	
Minunile de după adormire	284
Capitolul 29	
Aflarea moaștelor	291
Capitolul 30	
Arătărilor de după moarte și minunile	295
Epilog	306

Capitolul întâi

În lume

În primii ani plini de sărăcie ai ocupației germane, când fusesem nevoit să abandonez școala pentru că trebuia să muncesc ca să îmi ajut familia, într-una din cele două biserici pe stil vechi din Volos venise să slujească pe postul de preot de parohie un ieromonah athonit. Părintele său duhovnicesc fusese Starețul Iosif Isihastul. Acest părinte a devenit pentru mine în acea vreme un sfătuitoare și ajutor neprețuit în viața duhovnicească. L-am ales ca duhovnic și, datorită sfaturilor și povestirilor sale, în scurtă vreme am început să simt cum inima mi se îndepărtează de lume și năzuiește spre Sfântul Munte. Mai ales că ceva ardea în mine când îmi povestea despre viața Sfântului Iosif Isihastul și mă rugam cu înflăcărare să îl pot cunoaște cât mai curând.

Mă străduiam, atât cât putea un copil, să mă nevoiesc în lume și încă de la 14 ani aveam dorința să mă fac călugăr. Dar duhovnicul meu, părintele Efrem, îmi spunea:

– Tu, Iannakis¹¹, încă nu poți deveni călugăr, ești foarte tânăr. Să mai crești și apoi mai vedem.

Mama mea trăia ca o călugăriță, postea cu râvnă. Se ruga, trăia doar în nevoință și iubea monahismul. Pe mine mă ținea mereu în preajma ei, pentru că

¹¹ Diminutiv grecesc al numelui *Ioan*.

atunci când eram în scutece i se arătase că voi fi monah. În timp ce se ruga văzuse o stea care părăsea casa noastră și zbura spre Sfântul Munte și auzise un glas: „Din cei trei copii ai tăi, doar acesta va trăi.”

Mama se speriase: „Vai, îmi vor muri doi copii și va rămâne doar acesta!”

De fapt așa ar fi trebuit să înțeleagă această veste: doar unul dintre copiii ei va trăi aproape de Dumnezeu. Mai târziu și-a dat seama că aceea fusese o vedenie despre plecarea mea în Sfântul Munte. Iată de ce mă supraveghea cu strictețe și nu îmi permitea să mă îndepărtez de ea: pentru a-I aduce lui Dumnezeu, pe cât se putea, o jertfă curată.

Ea însăși era o persoană de la care puteam lua exemplu. Cât de des văzusem cum se închidea în bucătărie și se ruga întreaga seară în genunchi cu lacrimi!

Și astfel, pentru că mama mă veghea cu luare aminte, viața mea din lume, cu harul lui Dumnezeu, era foarte strictă. Cum spuneam, fusesem nevoit să abandonez școala pentru a merge la muncă, pentru că în anii grei ai ocupației foamea făcea parte din peisajul cotidian. Din cauza lipsei de hrană abia mă mai țin neam pe picioare.

Lucram cam toată vremea în atelierul de tâmplărie al tatălui meu. Câteodată însă trebuia să vând la tarabă în piață: covrigi, tablete de chinină, nasturi, chibrituri. Ca să îmi ajut familia, cumpăram tot ce se putea găsi și imediat vindeam mai scump, riscând permanent să cad în mâinile nemților și italienilor. Îmi amintesc că odată italienii îl prinseseră pe fratele meu, pe-atunci un tinerel căruia abia-i mijeau mustățile, precum și pe prietenii mei și îi bătuseră cu vergi de

sârmă pentru că vindeau la piață. De fapt italienii voiseră să le ia banii și bunurile. Îi bătuseră rău de tot. Închipuiți-vă ce curaj aveau acei bravi soldați, care au lovit niște bieți copii pentru că vindeau chibrituri și haine în piață!

Un alt fapt care mi s-a întipărit puternic în memorie: atunci când Gestapo-ul a ucis niște greci și i-a spânzurat în preajma comandamentului de poliție. Mâinile celor omorâți erau umflate de la chinuri, pentru că le fuseseră înfipite ace sub unghii. Trupurile lor fuseseră lăsate să atârne acolo câteva zile, ca exemplu pentru ceilalți.

În acei ani grei, singura noastră nădejde și mângâiere era Dumnezeu. Imediat ce terminam lucrul, mama mă lua cu ea la biserică la slujbă și mergeam și la părintele Efrem la spovedanie. Și părintele ne vorbea despre vremelnicia acestei vieți, despre dragostea de Dumnezeu, despre spovedanie, despre rugăciunea inimii, despre lacrimi, despre Starețul Iosif și despre Sfântul Munte. Așa pe nesimțite a început să crească în mine dorința de a mă afierosi lui Dumnezeu.

În timpul foametei, malaria își lua tributul și în Volos. Și eu mă îmbolnăvisem de ceva, nu știu sigur dacă era malarie, știu doar că aveam permanent febră. Câteodată mai aveam și amețeli, astfel încât am fost nevoit să mă internez. Doctorii, cu mijloacele rudimentare ale acelor vremuri, nu putuseră să îmi pună un diagnostic și ajunseseam aproape de moarte. Până la urmă, cu mila lui Dumnezeu, m-au externat, dar toate aceste necazuri prin care trecusem m-au ajutat să îmi dau seama cât de înșelătoare și deșartă este viața pământească. Așa m-am întărit în dorința de a deveni monah.

A trecut vremea și am împlinit 19 ani. Cu o lună înainte să plec din lume, niște băieți din Volos se pregăteau să meargă la Sfântul Munte și să ajungă la Starețul Iosif. În Volos se știa bine despre el, pentru că duhovnicul meu îi fusese ucenic și spunea adeseori: „Starețul Iosif este sfânt, este un mare nevoitor.”

Cu această ocazie, câteva femei s-au hotărât să trimită acolo diverse lucruri și alimente. Și eu aș fi vrut să merg cu acei tineri în Sfântul Munte, dar tata nu îmi dădea voie. Eram prieten cu ei, deși erau mai în vârstă, și voiam să trimit prin ei Starețului Iosif ceva de la mine. Dar, din pricina sărăciei în care trăiam, nu aveam nimic de trimis. Am căutat prin casă și am deschis dulapul mamei, unde am găsit niște tăitei. I-am pus într-un săculeț și am scris pe o foaie de hârtie: „Părinte Iosif, vă trimit acest pachetel – o mică mărturie a dragostei și prețuirii mele. Vă rog, rugați-vă pentru mântuirea sufletului meu. Vă sărut dreapta. Ioan”. Așa îmi spuneau în lume. Am pus hârtia într-un plic și l-am dat băieților. Aceștia ajunseră la stareț, și starețul începu să deschidă plicurile. Luând plicul meu, încă înainte de a-l deschide, le-a spus:

– Acest copil va veni aici să se facă monah.

Băieții au ripostat:

– Asta nu se poate, părinte stareț. Duhovnicul lui îl ține aproape, pentru că vrea să zidească o mănăstire, și pe Ioan îl pregătește să îi fie ucenic. Așa că, părinte stareț, asta nu se poate sub nicio formă.

– Ba o să vină aici, iar tu o să mergi în lume și apoi o să te întorci în monahism, iar tu o să devii preot și o să rămâi în lume, iar tu niciodată nu o să mai vii în Sfântul Munte, le-a spus starețul fiecăruia dintre ei.

Tot ceea ce a spus starețul s-a îndeplinit întocmai. Când băieții au revenit acasă mi-au transmis cuvintele starețului, dar eu le-am ignorat. Adică atunci

nu mi-au atras atenția cuvintele despre faptul că voi veni la el, ci le-am uitat cu desăvârșire. Voiam într-adevăr să devin călugăr, dar nu mă hotărâsem unde anume. Eu însumi nu aveam nici cea mai mică idee despre călugăria mea viitoare, dar starețul, fiind luminat de Dumnezeu, știa deja asta.

În acest timp părintele Efrem mi-a spus:

– Rămâi cu mine, vreau să zidesc o mănăstire. Am nevoie de tine, nu am pe altcineva aproape.

– Bine, părinte, voi rămâne să vă ajut.

El îmi spunea asta încă de pe când aveam 13 ani. Împlinisem deja 19 ani și mă gândeam: „Oare nu ar fi mai bine să plec în altă parte?” Gândurile îmi spuneau că părintele nu va reuși nimic cu mănăstirea. Am început să mă rog, închizându-mă în camera mea: „Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, deschide-mi porțile tale și primește-mă. Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, deschide-mi ușa milostivirii tale și ia-mă la tine.”

Treceam des pe lângă închisoare. Acolo era o capelă închinată Sfântului Elefterie, unde lăsam milostenie pentru cei închiși. Trecând pe lângă ea, lăsam acolo ce aveam și îl rugam pe Sfântul Elefterie¹² să mă elibereze, ca să pot pleca. Îmi era rușine să-i spun asta duhovnicului meu, așa că i-am scris. S-a întristat puțin, dar cu vremea s-a liniștit și s-a smerit: „Bine, copilul meu, fă cum dorești, nu-ți stau împotrivă.”

Înainte să plec la Sfântul Munte, am făcut cunoștință cu un monah, care m-a chemat să mă nevoiesc alături de el. Am fost de acord și am decis să plec

¹² În limba greacă numele *Elefterie* se traduce prin *libertate*.

la el, dar Dumnezeu m-a împiedicat, și a înștiințat-o pe mama și pe duhovnic. Amândoi mi-au spus:

– Să nu mergi cu acest părinte. Te trimitem la starețul nostru, la Starețul Iosif.

– Să fie binecuvântat, am răspuns, deși mândria dinlăuntrul meu mă făcea să îmi pară rău. Totuși am ascultat de mama mea, supunându-mă sfintei sale alegeri. Am îndeplinit asta cu credință și ascultare – și Dumnezeu m-a învrednicit să-l dobândesc pe părințele Iosif ca stareț, ca îndrumător duhovnicesc și călăuză către cer.

Binecuvântată fie ziua și clipa în care Domnul m-a învrednicit să urmez porunca duhovnicului și a cuvioasei mele mame¹³, care îmi spusese cu strictețe să merg ca ucenic al starețului. Pentru că dacă aș fi mers acolo unde aș fi vrut, fără nicio îndoială aș fi avut de suferit. Am făcut ascultare și nu am greșit alegând Sfântul Munte pentru monahism. La urma urmei cine vreodată și-a ascultat duhovnicul și a pierit? Chiar greșite să fi fost fapta, porunca, sfatul duhovnicului – Dumnezeu, pentru ascultarea ucenicului, le transformă în bune.

¹³ Mama Starețului Efrem (1887-1986) a fost tunsă în schima mare sub numele de Teofana în Mănăstirea icoanei Maicii Domnului Odighitria, în anul 1962. Tunderea a fost făcută chiar de Starețul Efrem.

Capitolul doi

În Sfântul Munte

În cele din urmă veni și ceasul mult așteptat. În dimineața zilei de 26 septembrie 1947, o corăbioară legănându-ne încet ne-a adus din lume înspre muntele cel cu nume sfânt, ca și cum am fi părăsit hotarul vieții vremelnice și am fi ajuns la hotarul veșniciei. Am ajuns la Dafni, portul principal al Athosului. Coborând din corabie, împreună cu ceilalți pasageri, am urcat în barca ce mergea în direcția Schitului Sfânta Ana cea Mică¹⁴, cu opriri la fiecare mănăstire. Când am părăsit Dafni, războiul diavolesc a început să mă ia în primire încă din barcă: mă uitam la mănăstiri și la părinți ca la niște închisori și la întemnițați și îmi spuneam: „Cum pot trăi aici călugării ăștia? Cum o să suport eu toate acestea? Încotro mă îndrept?”. Eram cu totul neexperimentat.

¹⁴ Schitul Sfânta Ana se află în partea nord-vestică a Athosului, pe un povârniș abrupt și împădurit, situat la înălțimea de 300 de metri deasupra nivelului mării. Este constituit din 58 de chilii construite una după alta pe pantă și cea mai mare parte dintre ele sunt ascunse privirii de trunchiuri groase de copaci sau de stânci. Atunci locuiau la schit în jur de 200 de părinți. În biserica principală a schitului se află talpa piciorului stâng al Sfintei și Dreptei Ana, mama Maicii Domnului. Schitul Sfânta Ana cea Mică (*Micra Aghia Ana*, cum se mai numește în terminologia monahală athonită) se află la o distanță de jumătate de oră de mers pe jos de Schitul Sfintei Ana. Este o așezare monahală de mici dimensiuni, constituită din cinci chilii, care aparțin de Schitul Sfânta Ana. Aici este un climat mai blând, pentru că stâncile muntelui apără din partea nordică acest loc de aerul rece care coboară de pe vârful Atonului.